

N:o 56.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 8 april 1908.

— — — — Andra Kammaren den 8 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående undersökning af sinnesbeskaffenheten hos tilltalad, som af underrätt dömts till döden eller straffarbete på lifstid.

(Lagutskottets utlåtande n:o 33.)

Till Konungen.

Vid innevarande års riksdag har enskild motionär gjort framställning om obligatorisk undersökning af sinnesbeskaffenheten hos tilltalad, som af underrätt dömts till döden eller straffarbete på lifstid.

Den författning, som hos oss närmare reglerar det processuella förfarandet vid fall af misstänkt sinnessjukdom hos för brott tilltalad person, är kungl. brefvet den 9 mars 1826, som stadgar, att enär någon för brott tilltalad uppgifves vara eller vid gärningens begående hafva varit vansinnig och fråga om hans befriande från ansvar på sådan grund uppstår, åligger det domstol att, sedan vederbörande läkares betyg om den tilltalades sinnesbeskaffenhet blifvit infordradt, öfverlämna detsamma jämte rannsakningshandlingarna till medicinalstyrelsen, hvars utlåtande i ämnet bör afvaktas, innan domstolen sitt beslut meddelar; och i det fall att någon för brott tilltalad och därom öfvertygad person, såsom befunnen van-

sinnig, icke varder till ansvar fälld, bör domstolen icke gifva någon vidare föreskrift om hans framtida vårdande än att till vederbörande öfverlämnas att om honom taga vård, så att han ej må blifva vådlig för allmänna säkerheten.

Enligt den inom den svenska straffprocessen gällande s. k. undersökningsmetoden är det emellertid domarens rätt och plikt att i målet införskaffa alla de upplysningar, som på saken inverka. Härtill hör äfven att alltid, där tvifvel uppstår om den tilltalades sinnesbeskaffenhet, infordra utredning härom af särskildt sakkunnig. Också anlitades redan före utfärdandet af berörda kungl. bref af de svenska domstolarna läkare såsom sakkunniga i psykiatriskt-rättsmedicinska frågor.

Med den utveckling vetenskapen på hithörande område i det senaste århundradet undergått har emellertid otillräkneligheten såsom strafffrihetsgrund vid begåendet af brottsliga handlingar tillerkänts allt större betydelse. Det djupare inträngandet i det psykiska lifvets många problem har visat, att någon bestämd gräns mellan sinnessjukdom och icke sinnessjukdom, tillräknelighet och icke tillräknelighet, understundom är svår att fullt klart påvisa. Äfven om det sålunda, något som ock vår svenska strafflag i dess skillnad mellan mistning af förståndets bruk och förståndets fulla bruk erkänner, mellan det afgjordt normala och det afgjordt otillräkneliga ligger en fallande skala af psykiska abnormtillstånd, måste det praktiska rättslifvet kräva ett skarpt fixerande af den punkt, då tillräknelighet får anses föreligga. Noga måste också fasthållas, hvad som enligt svensk rätt äfven gäller, att bristande tillräknelighet vid begåendet af en brottslig handling bör hafva enahanda verkan såsom straffrihetsgrund, vare sig fråga är om mindre förseelser eller om grofva brott. Det oakadt föreligger otvifvelaktigt i den mån fråga är om en statens större reaktion mot brottet, och alltså ett större intresse för den förment brottslige ställes på spel, ett större kraf på staten, att all hänsyn tages till den vid straffets bestämmande så viktiga omständigheten: den brottslikes tillräknelighet. Detta intresse når sin höjdpunkt, då fråga är om tillämpning af de strängaste straffen, som gälla individens lif eller frihet för all framtid. Den uti ifrågavarande framställning för dessa fall uppdragna analogien mellan hvad gällande lag stadgar om underställning af underrätts dom under högre domstols pröfning och den af honom för sådana fall påyrkade obligatoriska undersökningen i fråga om den tilltalades sinnesbeskaffenhet kan Riksdagen icke finna annat än berättigad.

Ehuru tydligen den gällande regeln, att bristande tillräknelighet bör i samma mån fritaga från straff vid fråga vare sig om ringare eller gröfre brott, bör strängt vidhållas, anser sig dock Riksdagen böra framhålla vikten af alldeles särskilda garantier härutinnan vid fråga om de nu närmast åsyftade brotten.

Det synes Riksdagen lämpligt, att ej blott rent psykiatriska synpunkter komma i betraktande vid bedömande af förevarande frågor; och förefaller det därför Riksdagen, som om utlåtande härutinnan fortfarande borde inhämtas från medicinalstyrelsen.

Riksdagen får i anledning af hvad sålunda anförts härigenom hos Eders Kungl. Maj:t anhålla om framläggande för Riksdagen af förslag till lagbestämmelse därom, att, då tilltalad person blifvit af underdomstol dömd till döden eller till straffarbete på lifstid och saken förden skull underställts högre domstols pröfning, utlåtande angående den tilltalades sinnesbeskaffenhet skall, därest sådant icke till underdomstolen af medicinalstyrelsen afgifvits, inforas från denna myndighet, innan den högre domstolen företager målet till pröfning.

Stockholm den 8 april 1908.

Med undersåtlig vördnad.
